

Mila Na Injili

Utangulizi: Kila jamii ina mila zake mbalimbali. Kiukweli mila na desturi huonekana mara zote kuwa ni sawa. Historia inaonesha kwamba Ukweli halisi wa injili ya Yesu Kristo unapointia katika Mila na tamaduni Fulani kila kitu hubadilika. Nuru hupenyeza katika giza na dini nyingi na mila na desturi nyingi ni mipangilio ya mwanadamu. Maamuzi yetu ya Kikristo yako katika sehemu mbili: Tunapaswa kuamua kukataa hizo mila na desturi ambazo ni mambo ya wanadamu yaliyofanywa ili kuipinga Injili na jambo la pili, tunapaswa kuzikubali mila kama hizo kwamba zinatoka katika Injili na hizo zinafaa.

Pia, Mila nyingi na tamaduni nyingi ni kama ziko katikati kwa maana ya kwamba si mila mbaya kwani zimekuwa zikifundihwa na wazee wetu toka kizazi hadi kizazi.

Maana: Mila ni nini? Neno la kiyunani lililotumika katika agano jipya linaitwa “*paradosia*” Ni muunganikano wa maneno mawili - *para*=juu ya au zaidi ya & na aneno la kiyunani - *dokea*=kutoa. Kwa hiyo “*Kujitoe kwa*” Hii ndiyo maana ya msingi inayoeleza maana ya neno Mila. Ni mawazo, mienendo, imani, hadithi na tabia za kitamaduni ambapo kundi “*Hujitoe kwa.*” Wanashikilia kuwa ni kweli kwa ajili ya vizazi vijavyo.

Ni mila za wanadamu, baadhi ni zakikabila, zingine ni za kitamaduni (kabila nyingi zinafanya utamaduni wa kufanana), zingine niza kidini; baadhi niza kiovu na zingine za kipepo.

Mfano: katika Yohana 13 ni hadithi ya Yesu akiwaosha miguu wanafunzi wake. Haikumaisha kwamba iwe desturi bali ilikuwa ni kielelezo cha utumishi. Hata hivyo sasa kuna makundi ya kikristo ambayo yamejenga mafundisho, mfuno wa maisha na kuwa sehemu ya mfuno wao wa desturi ya maisha katika kuishi. Mji wa Kentucky kuna “Wabatisti wanqaooshana miguu.” Wamefanya swala la kuoshana miguu kama sehemu yao ya ibada ya kila siku.

Kukaa kiutamaduni au Kuishi kulingana na Utamaduni

Changamoto kwa mwanatheologia yoyote wa biblia au mwanafunzi ni kule kujua nini maana ya “*Kuishi kiutamaduni*” na nini maana ya “*Kishi kulingana na Utamaduni.*” Kwa kuafanya hivyo anaweza kuondoa mila zisizofaa katika kanisa na kuhifadhi takmaduni za kimungu zinazolibariki kanisa.

Tazama Marko 7:1-15 & Mathayo 15: 1-20

Marko na Yohana zinaonesha matukio katika maisha ya yesu ambapo anakutana na mila za dini za Kiyahudi ambazo zilikuwa zimeiziba kweli. Mafarisayo walishikilia mila zao (tafasiri) juu ya amri za Musa. Walizingatia sana sheria za Musa kuliko kata sheria za Mungu. Katika **Marko 7:13** Yesu akawaambia, “*Huku mkilitangua Neno la Mungu kwa mapokeo yenu mliyopokeana tena mwafanya mambo mengi yaliyo sawa sawa na hayo.*” Waliyafanya, na tunaendelea kuyafanya! Yesu alikataa mapokeo kama hayo na tunapaswa kufanya vivyo hivyo. Tunapaswa kujua ni mambo yapi yamekaa kiutamaduni na yapi ni ya kweli ya milele. Tunapaswa kuelewa mambo ya kuishi kulingana na Neno la Mungu katika kizazi au utamaduni wowote.

Swali: Ni mila gani kanisa limezipokea ambazo tumezishikilia kuliko hata Injili. Ni Mila gani ambazo “Tumeziongaza” kwenye injili ambazo zimebadili habari njema na kuleta habari mbaya zilizotengezewa na wanadamu? Tunapoangalia kwa makini sana kuhusiana na swala mila na desturi na hata zile za mila za kimadhehebu tunapaswa kuwa kama Yesu tuchague kipi tuhifadhi.

Kuna maadhi ya mila zinaweza kuisaidia injili kusambaa na zingine zikasababisha Injili kutokuenea.

Mchanganuo utakaopelekea kuijua thamani katika Utamaduni au mila:

Mchanganuo #1-Mila hizi zilitoka wapi? Chanzo chake ni nini?

maelezo: hii ilikuwa ni njia ya yesu na mitume kuhusiana na mila. Yesu alianza mafundisho yake ya mapokeo ya mila kwa kusema, *“Mmeshasikia imesemwa kwamba ...laini mimi nawaambia ...”*

Yesu kama neon lililo hai la Mungu alijua tofauti ya Mila zinazofaa na mila zilizotengenezwa na wanadamu zinazoharibu kweli au zinazoongeza mambo Fulani katika kweli.

Mfano wa Kristo Kuhusiana na Mila:

1. Aliitenda sheria ya Mungu- Hakuna aliyemshitaki kwa kuivunja sheria ya Musa. Yesu aliheshimu kwakujua kwamba zimetoka kwa Mungu kwa ajili ya Musa.
2. Alipinga na kukataa sheria za kiyahudi Mishnah (Sheria 613 za Talmudic za Rabbis) Yesu hakukubaliana na tafasiri za Kirabi za kiyahudi kuhusiana na sheria , na mara zote alikiuka sheria zao ili apate kuwafundisha ukweli.
3. Yesu alitupatia agano jipya ili kukamilisha agano la kale na kututengenezea mila mpya ili kanisa lake liweze kuishi kwazo.

Mfano wa Paulo Kuhusiana na Mila:

1. Paulo alikuwa ni rabi aliyeelimika na amesoma sheria . Tazama **Wagalatia 1:14** *“name niliendelea katika dini ya kiyahudi kuliko wengi walio hirimu zangu katika kabila yangu nikajitahidi sana katika kuyashika mapokeo ya baba zangu.”* Kama myahudi aliyejitoe kikamilifu kuitunza sheria na mapokeo ya watu wake.
2. Paulo ilibidi atathmini mapokeo ya utoto wake kwa nuru ya Injili na akaanza kuzikataa mila hizo kulingana na Injili. Hakutaka kuwatwika watu wa mataifa mila za kutahiriwa, vyakula na hata sherehe n.k. ambazo zilikuwa ni kawaida ya wayahudi .Tazama **Wakol. 2:16-23**
2. Paulo alifuata mfano wa Kristo katika kuweka mapokeo mapya yaliyokuwa yamejengwa katika Injili. Mafundisho na mila zake zikawa ni desturi za kanisa. *““Basi ndugu simameni imara mkayashike mapokeo mliyofundishwa ama kwa maneno ama kwa waraka wetu.” 2st Wathesalonike2:15; halafu tena anasema, “...Jitengeni nafsi zenu na kila ndugu aendaye bila utaratibu wala si kwa kufuata mapokeo mliyoyapokea kwetu.” 2st Wathesalonike 3:6*

Muhitasari wa mchanganuo #1- Injili inapohubiriwa kwa ufasaha na mtu akaiishi inaleta mapokeo mazuri sana yanayopelekea injili ienee. Pia itaweka wazi mapokeo ya uongo na yasiyofaa yanayoizuia Injili. Sisi leo tunapaswa kufanya kama Wakristo na kile mitume walifanya – Kukataa mapokeo ambayo yanaizuia Injili na tushikilie mapokeo yanakayoifanya Injili ienee.

Mchanganuo #2- Mila inatoka kwa Mungu au imefanywa na wanadamu ?Paulo analieleza kanisa la Korinto *“Mmeyashika yale mapokeo vilevile kama vile nilivyowatolea.”1st Kor. 11:2*

Maelezo: Paulo alifika Korintho na akaokoa wengui wakamfuata Kristo na akaanza kuwa fundisha Injili (mafundisho) na maelekeoz mengi (mapokeo). Baadhi ya yale mapokeo ilikuwa ni kuitunza Meza ya Bwana. Kutunza meza ya bwana ni mapokeo ya Kikristo. Yesu

aliwafundisha wanafunzi wake kukutana na kula kaqma njia ya kumkumbuka na mauti yake pale msalabani.

Kanisa la kwanza lilikuwa na mapokeo mengi mazuri na liliyapata kutoka kwa Yesu na mitume wake. Mapokeo haya yalikuwa ni maelekezo kuhusiana na mambo mengi kama chakula, sikukuu, wazee, sera za kanisa na tabia mbalimbali ndani ya kanisa. Mitume walikuwa wamekwisha kusimika destri zinazoitwa “**KUISHI KULINGANA**” katika vizazi vyote. Waliyaondoa na kuyakataa mapokeo yaliyoitwa “**KUKAA KIUTAMADUNI**”.

UTENDAJI:

Kila kizazi cha mkristo kina paswa kuhifadhi mapokeo yake. Tumekuwa tukifanya mfumo wa mila kuwa ndiyo mfumo wa kuishi? Huu ni upotofu mkubwa. Wayahudi walifanya hivyo na kujikuta wamemkosa masihi kwa sababu ya mapokeo yao.

Vielelezo: kanisa katika Korintho lilishatkiwa kwa dhamira mbaya kwakuwa lilikosea meza ya Bwana. Badala ya kutumia meza ya bwana kumkumbuka Kristo na dhabihu yake aliyoifanya pale msalabani waliivuruga na kuifanya sherehe ya kula kunywa na kulewa. mapokeo yakabadilishwa maana na utendaji wake.

Wingi wa Sura za 1st Korintho 11 zinahusika na kuwarekebisha kutoka katrika kuachga mitazamo ya mitume na kuingiozsa matumizi yao mabaya.

Historia ya pasaka katika kanisa la Agano jipya

Tunapoangalia mabadiliko ya pasaka ya wayahudi tunaweza kuona ni kwajinsi gani mila zilibadilisha lengo na kuleta kitu kingine kabisa nje ya mila makuudio ilivyokuwa imeanzishwa.

Kuitunza pasaka lilikuwa ni agizo la Mungu alilopewa Musa ili kukumbuka jinsi Mungu alivyowakomboa taifa la Israeli kutoka Misri utumwani. Waisraeli waliambiwa waweke damu katika milango ili malaika wa mauti apate kuiona damu “na kuipita nyumba hiyo.” Wamisri ambao hawakuwa na damu hawakupona hata kidogo watoto wao wa kwanza walikufa na hata motto wa farao.

Hii pasaka ikawa ni mila ya Wayahudi na ikawa inasherekewa katika nyumba za wayahudi. Ilisherekewa katika chakula na waliweka aina mbalimbali za vyakula vyenye sura mbalimbali zilizowapelekea kumkumbuka Mungu wao aliyewaokoa kutoka katika nchi ya Misri. Ilikuwa ni aina hii ya chakula ambayo yesu alikuwa pamoja na wanafunzi wake usiku ule aliosaliwa na Yuda.

Mila iliyobadili

Yesu alitunza pasaka lakini pia aliibadili milele. Aliondoa yaliyopita na kuweka yaliyopo na yatakayokuja. Aliwaambia wanafunzi wake kwamba ile pasaka ya zamani ilikuwa ni kivuli cha pasaka ya Mungu msalabani wakati damu ya mwanakondoo wa Mungu haitamwagwa tena katika milango, **BALI KATIKA MSALABA WA MTI**. Damu yake ita, mfanya Mungu apite asiangalie dhambi tena. Kwahiyo Yesu akabadili mapokeo ya Agano la kale na kuweka mapokeo ya Agano jipya. Akafanya “kumbukumbu mpya” na si kukumbuka tena pasaka ya Agano la kale bali tukumbuke dhabihu yake aliyoifanya kwa ajili ya dhambi za ulimwengu mzima.

Meza ya bwana ilipaswa kusherekewa kama kumbukumbu ya kifo cha Kristo na kufufuka kwake. Haikuwa na maana zaidi ya hiyo. Ilikuwa ni kumbukumbu ya Kristo na msalaba wake kwa niaba yetu. Baadae kanisa la Rumi likafanya chakula hiki kuwa katika neema iokoayo.

Kwakufanya hivyo mapokeo haya yakabadilishwa kwa maana ya Neema na hivyo mafundisho haya yakaongezwa katika Injili! Baadae hii ilifanyika kuwa ni mila iliyoharibika! **Utendaji:** Kila kizazi kinapaswa kutathmini historia ya mapokeo yake, angalia mapokeo yake, asili yake na faida zake. Mara zote utakuta kwamba mkazo uko kinyume na maandiko.

Ushauri wa Paulo kuhusiana na wanawake kuwa na nywele ndefu

Paulo anakuja na hoja kama za wanaume kuwa na nywele nzedu kama vile wanawake walivyo na swala la wanawake kufunika vichwa vyao wakati wa maombi . Desturi hizi zinamasharti lakini zinaweza kutufundisha kanuni za milele tunazozipata katika Injili.

Kanuni za milele za Paulo=Amri ya mungu kwa wanawake na wanaume ni kwamba mwanawake ni kichwa cha mwanamke na kunapaswa kuwa na utofauti na mna wanavyopaswa kuvaa na kuishi.

Kielelezo: kabila la wamasai katika Africa mashariki lina mila zisizo za kawaida kwa vijana wa kiume kufuga nywele ndefu na hasa wanapotoka katika rika la uja kwenda utu uzima. Wanawake muda wote wanywele fupi. Nywele ndefu za hawa vija ambao wanaitwa wamorani huwa ni alama yao ya utu uzima. Anap[okuwa amefikia utu uzima anakata nywele zake, na wazo kuui la hapo ni kwamba sasa ni mwanawake na si mwanamke!

Utendaji: Mungu ahwezi kuidhinisha kwamba mwanamke na mwanawake sawa kana kwamba wanajinsia moja. Hatupswi hata kubadilishiwa viungo vya uzazi, kubadilishana mavazi au kufanana.

Muhitasari wa Mchanganuo #2

Tunapaswa kujjuliza kwa haya mapokeo. Je mila hii inaeneza na kuishuhudia Injili. Ukikuta kwamba haifanyi hivyo basi hiyo ni ya wanadamu na inapaswa kukataliwa. Haya yalikuwa ni mafundisho ya Yesu alipokutana na mila hizi katika kipindi chake. Wayahudi walikuwa wamechukua amri kumi na kuongeza Amri zingine 613 kwenye Amri za Mungu zile kumi! Mila zao zilikuwa katikati yao na Masihi wa Mungu.

Mchanganuo #3- Nini hamasiho lililopo nyuma ya Mila na Desturi?

Maelezo: mapokeo ya Mungu mara zote hutuelekeza kwa Kristo na Injili. Mapokeo ya Mungu humpa Mungu utukufu! Hamasisho nyuma ya mila na desturi linakuwa ni zuri, safi na si la kibinafsi. Na hii inaeleza kwa nini Yesu alikataa kujionesha nje maana ni swala alilioniona kwa maandishi na mafarisayo. Walipenda sana kuonekana kwa watu wakifanya desturi za dini zao (mapokeo).

Haya ndiyo mazingira ya Mathayo **Mathayo 15** na **Marko 7**. Wayahudi waliwasumbua sana wanafunzi wa Yesu kwa sababu walikuwa hawanawi mikono kabla hawajala. Ni Yesu alivyokabiliana nao ni kuwakemea, “*Mwaikataa Amri ya Mungu mpate kuyashika mapokeo yenu.*” **Marko 7:9**

Utendaji: Mapokeo yoyote ya kidini yanayokutukuza wewe au yanayokufanya uonekane kuwa wewe ni mtu wa dini sana mbele ya macho ya Mungu hayasitahili katika injili na yanapaswa

kukataliwa. Kwa nini iwe hivyo? Kwa sababu mwili (neon la Paulo katika kueleza dhambiz eu za asili) unaweza kuwa ni uovu au wa kidini. Mwili unaonekana kuwa ni mbaya au mzuri. Na haya yote yanaweza kuwa katika mwili wa mwanadamu kwa matendo mabaya na naweza kuvaa vazi la dini kama vile mafarisayo lakini bado akamuuwa mwana wa Mungu! Ni huu mwili wa m,afarisayo ambapo walijitahidi sana kumfikia Mungu kwa njia ya matendo. Haya ndiyo yaliyokuwa maisha ya rabi Sauli anayetambia kwamba kabla hajamjua Kristo alikuwa ni *“nasmi niliendelea katika diuni ya kiyahudi kuliko wengi walio hirimu zangu katika kabila yangu nikijitahidi sana katika kuyashika mapokeo ya baba zanguu.”* **Wagal 1:14**

Kielelezo: katika barua ya Paulo kwa Wakolosai anawahukumu wale ambao wanatafuta kutumia mapokeo kupata kibali kwa Mungu. Katika **Wakolosai 2:16-23** Anajalibu kuorozesha matendo mengi ya wale wanaotumia dini zao za mwzi, ibada za malaika, sherehe na sabato kama njia ya kuhesabiwa haki katika mwili mbele za Mungu.

Mila hizi zote zilishindwa vipimo hivi. Mila zetu za Kikristo zinapaswa kutokana na Injili na kumtukua Kristo.

Swali: Ni mapokeo gani siku hizi zinatumiwa katika kupata kibali kwa Mungu zaidi ya kumwamini Mungu kwa zawadi yake ya wokovu katika Kristo? Kila dini leo hii zinamapokeo ya wanadamu yanayobadili na kuharibu na kuikana Injili. Ni jukumu la muhubiri wa Injilki kuliona tatizo hili kulisahihisha na kuifanya injili ilishughulikie.

Muhitasari wa mchanganuo #3-Kila kinachoitwa mapokeo ya Kikristo kinapaswa kutathminiwa na kuangaliwa chanzo chake na hamasa yake. Ikiwa yatakuwa yaharibu neema, na kuweka matendo au kukataa upekee wa kujitosheleza katika msalaba – tunapaswa kukataa.

Mchanganuo #4- Je mapokeo au mila inahamasisha, inalinda na kuitetea kweli ya Injili?

Maelezo; Kuna baadhi ya mapokeo katika kanisa yanayoonekana kana kwamba ni ukristo laini ukiyaangalia kwa makini utakuwa yanachembe nyingi sana za upagani.

Mfano: Ubatizo wa watoto; Kumwabudu Mariamu, mafundisho ya pagatori, mafundisho ya Baraka na laana, siku hizi inaitwa “Injili ya mafanikio”na mapokeo mengi ambayo wanadamu wajifanyia ambayo hayaendani na maandiko.

Kielelezo: Mtazamow a tarehe 25 decemba kama Siku ya kuzaliwa Kristo inapaswa kujadiliwa, kupewa changamoto au hata kupingwa. Asili yake iko katika sikukuu za kipagani za Saturnalia, (the winter solstice), juma la kulewa, kubaka, kuandamana na haya yopte yalifanyika tarehe 25 Decemba. Ilikwenda hadi mwishoni mwa karne ya 4 kwamba Yohana wa Chrysostom akatangaza kuwa tarehe 25 itakuwa ni siku ya kuzaliwa Kristo. Siku kuu hizi mbili ziliunganishwa na kanisa la Rumi kuwavutia wapagani waingie kanisani! Kwa miaka kadhaa waumini wa Othodox walijua kwamba hii ni kweli na wakakataa kabisa kutenda haya. Katika

marekani Puritani alikataa kuwa Krismas si ya watu wasioamini” na pia ilizuiliwa katika miji mingi ya England kwa miaka mingi.

Utendaji:Ingekuwa ni mafanikio makubwa sana ikiwa leo hii Wakristo wangepata ibada za wapani? Ingetokea nini kama wazee katika dini kubwa wangetumia vigezo ambavyo Yesu alivitumia katika Uyahudi? Vipi ikiwa viongozi wa makanisa wangepata kuhaji kuhusiana na Krismas? Kwa Kuuliza tu CHANZO CHAKE, HAMASA YAKE, NA UENEZAJI AKE WA INJILI au hata utendaji wa yenyewe kama yenyewe – Krismas kama tunavyoifahamu leo isingefaulu huu mtihani! Kama wachungaji wa kimarekani wangepinga Santa Claus as fable, na kumtanga Rudolph kama Muungu, na kuwaaambia watoto wetu wasijishughulishe asingefaulu njama zake. Alithubutu kutokuikataa Kristmas!

Kwakuwa wazi kabisa, haitatokea kabisa. Biashara ya Kimarekani ina nguvu sana. Krismas imekuwa ni wakati wa Biashara mzuri sana kwa wale wanaofanya biashara wakati huu. Kitu cha kukumbuka kuhusiana na Krismas ni kwamba mapokeo ya Krismas katika Marekani yalianza kama swala la Kristo kuzaliwa au kuja kututembelea. Siyo leo! Yesu hakutukaribisha alipozaliwa. Matukio ya wale mamajusi leo hii hayapo na wala hayaruhusiwi katika serikali, maeneo ya wazi au mahali popote na jamii zetu. “Salamu za vipindi” zimeondoa “Heri ya krismas” katika ulimwengu wa Wamarekani. Yawezekana kanisa limeshap[oteza Krismas kabisa.

Muhitasari wa Mchanganu #4 Kila kiongozi wa kanisa, Askofu, na hata mchungaji anapaswa kuyahaji mapokeo ya utamaduni wake au dhehebu lake kwa nuru ya mwanga huu wa mchanganuo wa Biblia. Muhimu kuliko zote ni hii kanuni – mapokeo yetu yanahamasisha, kulindfa na kuieneza injili ya yesu Kristo? Ikiwa hapana basi azikatae hizo mila? Je anachangamoto ya kimaandiko ya kuipa changamoto mila hiyo?

Mifano ya tamaduni za kiafrika amabzo ziko kinyume na Injili ni hizi:

1. Kudumishga uchawi au kuunganisha uchawi na Imani ya Kikristo.
2. Kuomba mababu waliokwisha kufa
3. Kutunza na kutumia hirizi katika majumba
4. Utamaduni wa wanaume kutotaka kuwaelimisha wanawake au kuwahudumia kwa utu.
5. Wake wengi
6. Tohara ya wanawake
7. Mifumo ya kipendekoste kama vile kuomba kiroho na ambo mengine ambayo yanapaswa kupimwa katika maandiko.
8. Chochote na yote yaliyokuja katika kanisa la kiafrica kwa njia ya mafundisho ya kidini, kama vile utume na namna ya kumtii Kristo.

Hitimisho:

- Hebu tukumbuke kwamba mapokeo au mila siyo Injili lakini yanaweza kuisaidia Injili.

- Usifanye kama walivyofanya wayahudi – Itathimini mila kwa kuipima na “Sheria.” Mapokeo yanaitumikia Injili na si kitu kingine.
- Kubali changamoto ya kufanya kama Yesu na Mitume walivyofanya – Tumia miongozo hii kwa kila mapokeo katika kanisa au jamii yoyote.